

TƏBRİK EDİRİK!

MÚQƏDDƏS İNSANIN MƏNALI ÖMÜR YOLU

Bakı Dövlət Universiteti

Bibliografiya

kafedrasının müdiri,

tanınmış bibliograf-alim,

professor

Zöhrab Əliyevin

70 yaşı

tamam olur

Bu müqəddəs insan uzun illərdən bəri tanıdığım və əziz müəllim, «aydan arı, sudan duru», özü də, sözü də gözəl, qəlbi təmiz, olduqca xeyirxah, təmənnəsiz dost, hamımızın doğması Zöhrab Əliyevdir.

Zöhrab müəllimi 1967-ci ildən Bakı Dövlət Universitetinə daxil olduğum gündən həmişə ürəyimdə xüsusi yeri olan əziz müəllim kimi qiymətləndirmişəm. İstər orta məktəbdə, istərsə də ali məktəbdə mənim çoxlu müəllimlərim olub. Bunlardan ən çox rəğbət göstərdiyim, dərin hörmət bəslədiyim, sözün əsl mənasında

ziyalılığına, şəxsiyyətinə və insanlığına qibtə etdiyim Zöhrab Əliyevdir.

Zöhrab müəllimin bu gözəl insani keyfiyyətlərini nəzərə alaraq 70 illik yubileyi ərafəsində onun haqqında öz düşüncələrimi qələmə almağı özümə borc bilirəm.

Zöhrab müəllimin bütün mənalı ömrü Bakı Dövlət Universitetinin Kitabxanaçılıq fakültəsi ilə bağlıdır. O, 1957-ci ildə BDU-nun Kitabxanaçılıq fakültəsinin «Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya» ixtisası üzrə ilk aspirantı olmuş, «Azərbaycanda bibliografiya işinin tarixi» mövzusunda dissertasiya işini 1963-cü ildə müvəffəqiyyətlə müdafiə etmiş, pedaqoji elmlər namizədi alimlik dərəcəsinə layiq görülmüşdür. Zöhrab müəllimin bu əsərində ilk dəfə olaraq Azərbaycanda bibliografişünaslıq fikri, onun tarixi nəzəriyyəsi və inkişafı tədqiqata cəlb olunmuşdur. Beləliklə, Zöhrab müəllim özünün sanballı dissertasiya işi və digər elmi tədqiqat əsərləri ilə Azərbaycan bibliografişünaslıq elminin bünövrəsini qoyanlardan biri kimi tarixə düşmüşdür.

Zöhrab müəllim tamamilə problemsiz bir insandır. O, bütün həyatı boyu heç kəs üçün problem yaratmayıb, həmişə çalışıb ki, öz problemini özü həll etsin. Zöhrab müəllim öz işini başqalarına tapşırmağı xoşlamır, özündən kiçikləri və təcəlliyində olanları şəxsi işinə buyurmağı, onları əlavə olaraq yükləməyi xoşlamır. Yəni öz səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmir. Zöhrab müəllim başqaları kimi heç vaxt «mənim fakültəm», «mənim kafedram», «mənim aspirantım», «mənim laborantım» sözlərini işlətmir. O, həmişə «bizim fakültə», «bizim kafedra» və s. hətta özünün rəhbərlik etdiyi aspirantına belə «bizim aspirant» kəlməsini işlədir. Əlbəttə, bunların hamısı çoxları üçün örmək, alicənablıq, ucalıq və böyük mədəniyyətdir.

Yəqin ki, yubiley buraxılışı üçün hazırlanan yazılarda birmənalı olaraq hamı Zöhrab müəllimin tələbələrin sevimlisi olduğunu yazacaqdır. Uzun illərin müşahidələrini nəzərə alaraq deyə bilərəm ki, bütün tələbələrımız, məzunlarımız Zöhrab müəllimə «Dədə Zöhrab» deməklə onu özlərinə mənəvi ata, əziz müəllim kimi, qəbul edirlər. Həmişə onun hörmətini uca tutur, adını çox böyük hörmətlə çəkirlər. Uzun illər universitetdə işlədiyi dövrdə, on ilə yaxın fakültə dekanı vəzifəsində çalışdığı dövrdə hələ bir dəfə də olsun belə Zöhrab müəllimlə tələbələri və ya işçiləri arasında heç vaxt söz-söhbətə rast gəlməmişəm. Hətta dəcəl və intizamsız tələbələri belə Zöhrab müəllim özünün sakitliyi, mötəbərliyi,

qayğısı və nəhayət ata-bala məhəbbəti ilə həmişə onların qəlbinə yol tapır. onları düz yola qaytarır.

Zöhrab müəllim çox pak və təmiz bir adamdır. Bu baxımdan tələbələri, dostları və təcəlliyində olan insanlar arasında onun alni açıq, üzü ağdır.

Zöhrab müəllim dostluğa çox möhkəm və etibarlı bir insandır. O, dostluqda dəyişkən deyil. Onun dostluğu həmişəlik və əbədidir. Odur ki, yaxşı dost kimi professor İsmət Nəcəfov, professor B.Mirzəyev, professor İfrat xanım Əliyeva və başqaları uzun illərin dostu, yaxını kimi Zöhrab müəllimi həmişə uca tuturlar. Bu münasibət bizim kollektivə də keçib və Zöhrab müəllimin dostları bizim dostlarımıza çevrilmişlər.

Zöhrab müəllim mənim də müəllimim olub. Biz tələbə yoldaşlarımızla görüşəndə həmişə Zöhrab müəllimin adı birinci çəkilir. Tələbə dostlarım onu gözəl insan, əziz müəllim kimi yad edirlər. Mənim üçün də Zöhrab müəllim çox əziz və hörmətli insanlardın biridir. 1994-cü ildə mən Kitabxanaçılıq fakültəsinə dekan seçildiyim zaman Zöhrab müəllimin səhhəti onu bir az narahat edirdi. Bir gün Zöhrab müəllim mənim yanıma ərizə ilə gəldi və səhhətinə görə kafedra müdirliyindən çıxmaq istədiyini bildirdi. Əlbəttə, mən özüm də hiss etdim ki, bu, Zöhrab müəllimin xəstəliyindən çox onun məsuliyyət hissəsinin güclü olmasından irəli gəlirdi. Zöhrab müəllim həmişə işinə məsuliyyətlə yanaşan, ciddi-nizam intizama tabe olan, vaxtında işə gəlib-gedən bir insan olduğundan yəqin ki, o, belə fikirləşirdi ki, cavan və yeni seçilmiş dekanla işləmək bəlkə də çətin olar. Lakin mən onunla razılaşmadım və ondan xahiş etdim ki, o, qalıb bizimlə çiyin-çiyinə işləməlidir, onun ağsaqqalına, rəhbərliyinə, böyüklüyünə hamımızın ehtiyacı vardır. Minnətdarlıqla xatırlayıram ki, o vaxt bu nəcib insan mənim sözümlü yerə salmadı və doğrudan da böyüklük göstərdi. Buna görə bu gün də sevimli müəllimim Zöhrab müəllimə «sağ ol» deyirəm və təşəkkürümü bildirirəm. O, tələbəsinə meydana tək qoymadı, mənim aləmində mənə böyük hörmət göstərdi. Zöhrab müəllim keçən dövr ərzində, yəni 1994-cü ildən bu yana iki dəfə ağır cərrahiyyə əməliyyatı keçirib. Şükürlər olsun ki, yaxşılar, pak insanlara Allah özü də yaxındır və ulu Tanrının köməyiylə Zöhrab müəllim indi sağlam və gümrəhdir. İntizamlı və məsuliyyətli işçi kimi həmişə öz iş yerində, sevimli kollektivində, tələbələrinin və dostlarının arasındadır. Yenə də o məsum gülüşü,

xırda zarafatları, ağıllı məsləhətləri ilə hamımıza örnək olmaqla bizimlədir.

Zöhrab müəllim tələbələrinin inkişafına ürəkdən sevinən bir insandır, o, heç vaxt təmənnalı iş görmür. Zöhrab müəllimin şəxsən özümə qarşı olan bir qayğısını xüsusilə vurğulamaq istəyirəm. 1984-cü ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə ərafəsində idim. SSRİ Ali Attestasiya komissiyası lazımı sayda ixtisaslaşdırılmış şura üzvlərinin olmadığına görə Azərbaycanda müdafiəmin keçirilməsinə imkan vermədi. Bu səbəbdən dissertasiyama Moskva Mədəniyyət İnstitutunun ixtisaslaşdırılmış şurasında müdafiə etməli oldum. Zöhrab müəllim mənim rəsmi opponentim təyin olundu. Əslində mən opponentimə bilet almalı, onu Moskvaya yola salmalı, orada qarşılamalı idim. Axı, hamı belə edir. Lakin əksinə oldu, belə ki, Zöhrab müəllim məni yola salanlardan biri idi. O, yaxşı bir soyqat - məşhur Göyçay narı, içki dolu bir bağlama düzəltdi ki, lazımlı olar. Zöhrab müəllim Moskvaya və oradan geriyyə - Bakıya özü bilet almışdı. Mən onu qarşılaya və Bakıya yola sala da bilmədim. Zöhrab müəllim təcili Bakıya qayıtmalı idi. O, müdafiədən sonra dostlarımızın məşhur «National» mehmanxanasında təşkil etdikləri ziyafətdə də iştirak edə bilmədi. Yəni rəsmi desək, opponentimə heç bir qağayı göstərə bilmədim. Bunlara baxmayaraq Zöhrab müəllim nə o günlər, nə bu gün bu minnəti heç vaxt hiss etdirməyib. Buna və digər münasibətlərə görə Zöhrab müəllimə özümə həmişəlik borclu hesab edirəm.

Zöhrab müəllim müdafiə zamanı rus dilində əsər haqqında özünə layiq bir tərzdə sözün əsl mənasında opponentlik etdi.

Bu gün bir həqiqəti demək olar ki, Zöhrab Əliyev Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin ağır yükünü çiyində aparan sütunlardan biridir. O, elmi, biliyi, zəkası və təcrübəsi ilə bu kollektivin inkişafında böyük xidmətləri olan başı uca alimlərdən biridir.

Alim demək olar ki, bütün yaradıcılığını Azərbaycan bibliografiyaşünaslığının inkişafına həsr etmişdir. 10 il fakültə dekanı, 1984-cü ildən kafedra müdiri kimi bu sahənin ən aparıcı mütəxəssislərindən biri kimi yetişmiş və formalaşmışdır.

Zöhrab Əliyevin yetkinliyini, əsərlərinin sayını nəzərə alaraq 1989-cu ildən ona professor elmi rütbəsi verilmişdir.

Zöhrab müəllimin 60-a qədər kitabı və elmi məqalələri vardır. Onun bibliografiyaşünaslığın müxtəlif sahələrinə həsr olunmuş 9 adda sanballı tədqiqatları, dərslik, dərs vəsaiti və monoqrafik

əsərləri vardır. Onlardan - I. Azərbaycanda bibliografiya işinin vəziyyəti və inkişaf tarixindən (1945-1956); «Azərbaycan mətbuat salnaməsi və çap kartoçkalarından istifadə olunması», «Tövsiyə bibliografik vəsaitlərin tərtibi metodikası: dərs vəsaiti», «Bibliografiyanın nəzəriyyəsi və metodikası: dərs vəsaiti», «Azərbaycan bibliografiyasının tarixi (1920-1970): dərs vəsaiti», «Ümumi bibliografiyaşünaslıq» fənninin öyrənilməsinə dair metodik göstəriş», «Ümumi bibliografiyaşünaslıq: dərs vəsaiti» və s. əsərləri müstəqil respublikamızda milli dildə yazılan sanballı əsərlərdəndir və tələbələrimiz və tədqiqatçılarımız üçün olduqca lazımlı və vacibdir.

Zöhrab Əliyevi bütün Universitet kollektivi yaxşı tanıyır, hörmət edir, rəğbət bəsləyir. Uzun illər dekan, kafedra müdiri kimi Universitet rəhbərliyi onun fəaliyyətinə, məsuliyyətinə və işgüzarlığına qiymət qoymuş ona dərin hörmətlə yanaşmışdır. Universitetin ictimai həyatında Zöhrab müəllim həmişə fəallıq göstərmiş öz müəllimlik adını uca tutmuşdur. Məhz buna görədir ki, Bakı Dövlət Universitetinin çoxsaylı kollektivi Zöhrab Əliyevi əsl Azərbaycan ziyalı kimi dəyərləndirir və onun hörmətini saxlayır. Professor Zöhrab Əliyev bu gün ömrünün kamillik və müdriklilik zirvəsinə qədəm qoyur. Qəti əminəm ki, həyatını şam kimi xalq yolunda damla-damla əridən bu nurani insan bundan sonra da hamının iftixarına çevriləcək, qazandığı şan-şöhrətin sanbalını daha da zənginləşdirəcək, gənc nəslin adını uca tutduğu müdrik və müqəddəs insan olaraq həmişə seviləcəkdir.

Əziz Zöhrab müəllimə həyatın ən şirin neməti olan can sağlığı və işlərində uğurlar arzulayıram.

Xəlil İSMAYILOV,

Bakı Dövlət Universiteti
Kitabxanaçılıq – informasiya
fakültəsinin dekanı, pedaqoji
elmlər namizədi, dosent

«Kitabxanaşünaslıq və bibliografiya» jurnalının redaksiya heyəti və Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsinin kollektivi də bu təbriklərə qoşularaq, dəyərli alim və səmimi insan kimi hörmət qazanan ağsaqqal həmkarımız, professor Zöhrab Əliyevi anadan olmasının 70 illik yubileyi münasibəti ilə ürəkdən təbrik edir, ona möhkəm cansağlığı, uzun ömür və yeni-yeni yaradıcılıq uğurları arzulayırlar!

Xəlil İsmayıl oğlu İsmayilov, Bakı Dövlət Universiteti
Kitabxanaçılıq-İnformasiya fakültəsinin dekani, pedaqoji elmlər
namizədi, dosent, Azərbaycan Kitabxana İşinin İnkişafı
Assosiasiyasının prezidenti

Zöhrab İsa oğlu Baxşəliyev – BDU-nun Kitabxanaçılıq-
informasiya fakültəsinin dekan müavini, Kitabxanaşünaslıq
kafedrasının dosenti, tarix elmləri namizədi

Zöhrab Hüseyn oğlu Əliyev – BDU-nun Biblioqrafiyaşünaslıq
kafedrasının müdiri, pedaqoji elmlər namizədi, professor

Əli Musa oğlu Rüstəmov – BDU-nun Kitabxanaşünaslıq
kafedrasının dosenti, pedaqoji elmlər namizədi

Mayıl Mikayıl oğlu Həsənov – BDU-nun Kitabxana fondu və
kataloqların təşkili kafedrasının dosenti, tarix elmləri namizədi

Knyaz İlyas oğlu Aslan – BDU-nun Kitabxanaşünaslıq
kafedrasının baş müəllimi

Mehmanəli Əkbər oğlu Məmmədov – BDU-nun Kitabşünaslıq
və nəşriyyat işi kafedrasının baş müəllim, pedaqoji elmlər namizədi

Əliyusif Məhəmməd oğlu Məmmədov – BDU-nun
Biblioqrafiyaşünaslıq kafedrasının müəllimi, Azərbaycan Kitabxana
İşinin İnkişafı Assosiasiyasının üzvü

Aynurə Sultanova – BDU-nun Kitabxanaçılıq-informasiya
fakültəsinin məzunu

Tərlan Mürşüd oğlu Muxtarov – BDU-nun Kitabxanaçılıq-
informasiya fakültəsinin magistri

Səbinə İsayeva – Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin
filologiya fakültəsinin magistri

KİTABXANAŞÜNASLIQ

- Xəlil İsmayilov. Kitabxana fəaliyyətinin metodik təminatı.... 3
- Zöhrab Buxşəliyev, Aynur Sultanova. Azərbaycan
Parlament Kitabxanaşünaslığı: yaranma tarixi və müasir vəziyyəti 10
- Əliyusif Məmmədov. «İnformatika»nın sahəvi strukturu və
kitabxanaşünaslıq elmi ilə qarşılıqlı əlaqələrinin bəzə-
ləndirilməsi.....20
- Muyıl Həsənov. Heydər Əliyevin siyasətinin
kitabxanalarda kompleks şəkildə tətbiqi.....38
- Knyaz Aslan. Şəxsiyyət formasının problemi..... 43
- Tərlan Muxtarov. Kitabxana menecmentini: problemlər,
perspektivlər.....” ^ J ^ Ä Ä J ^ 58

BİBLİOQRAFİYAŞÜNASLIQ

- Zöhrab Əliyev. Azərbaycan bibliografik fəaliyyətinin bəzə-
ləndirilməsi.....63

KİTABŞÜNASLIQ

- Mehmanəli Məmmədov. Tibbət elminin
şəxsiyyəti.....<+Ä.....79
- Səbinə İsayeva. Folklorşünaslıq elminin dəyəri
monografiyası..... ^f^n.....84

BEYNƏLXALQ MÜNDƏRİSİ

- Xəlil İsmayilov. Təhsil və kitabxana işində beynəlxalq
əlaqələrin rolu.....88
- Əliyusif Məmmədov. Fransa və Azərbaycan: kitabxana
müxtəliflikləri arasında professional əlaqələr.....96

TƏBƏKKÜR

- Xəlil İsmayilov. Müqəddəs insanın mədəniyyət yolu
(Zöhrab Əliyev-70).....109